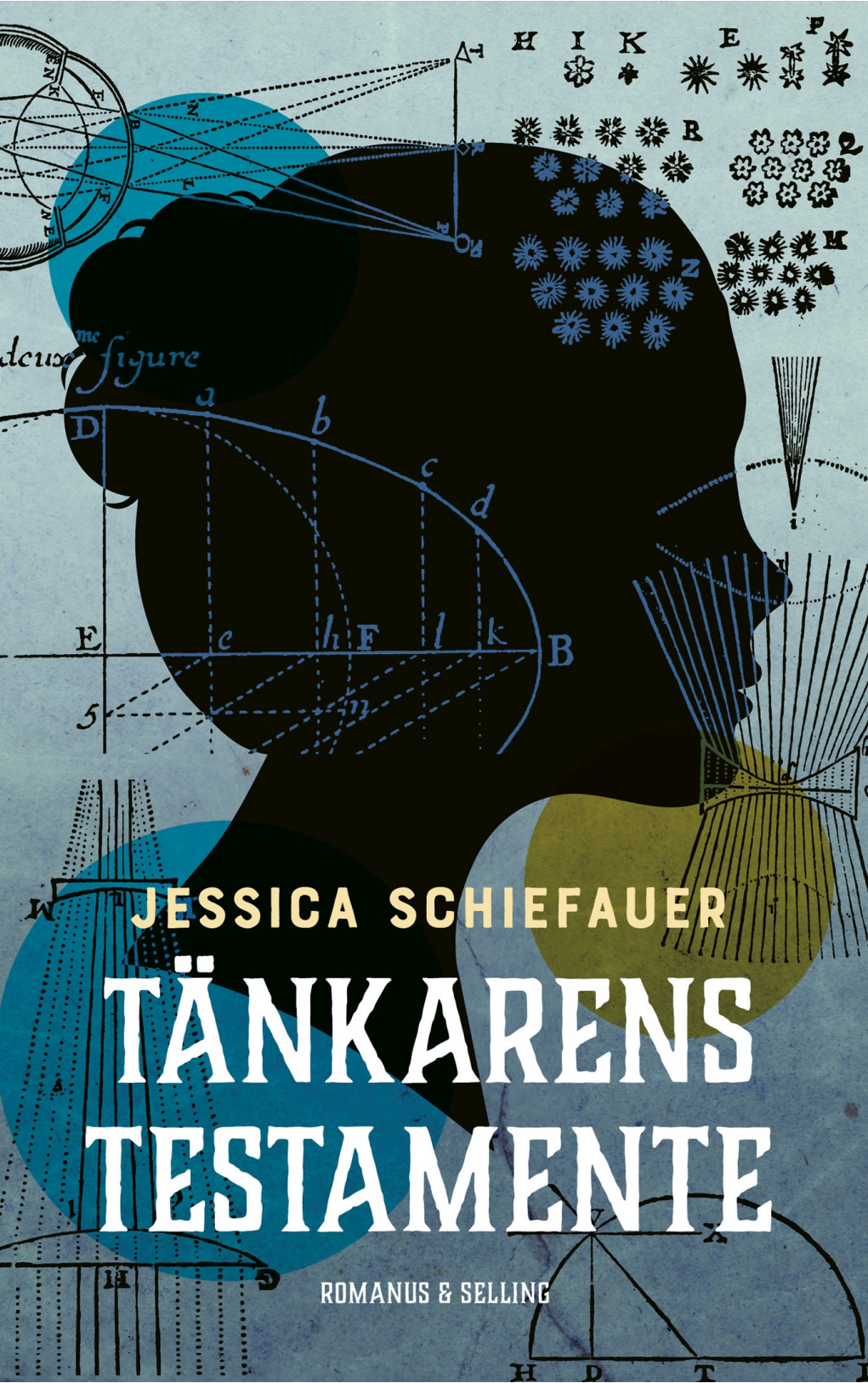

deuse figure

JESSICA SCHIEFAUER

TÄNKARENS TESTAMENTE

ROMANUS & SELLING

JESSICA SCHIEFAUER

TÄNKARENS TESTAMENTE

Roman

**ROMANUS
& SELLING**

TIDIGARE UTGIVNING

Bärarna (2020)

TIDIGARE UTGIVNING PÅ ANNAT FÖRLAG

Om du var jag (2009)

Pojkarna (2011)

När hundarna kommer (2015)

www.romanusochselling.se

ISBN 978-91-89771-44-4

Copyright © Jessica Schiefauer 2024

Enligt avtal med Nordin Agency

Omslag: Pär Wickholm

Tryck: Scandbook, EU 2024

Till Anton, Elin och Sofia. Utan er hade det aldrig gått.

ALLT ÄR VATTEN.

Ett ändlöst hav omkring skeppet, hundratals blygrå vågor mot en stum horisont. Vågorna håller skeppet flytande, och skeppet håller min kropp flytande. I denna stund, när jag skriver dessa ord, önskar jag att det vore annorlunda. Vad har jag för behov av att flyta, när mitt liv ligger på havets botten?

Kroppen arbetar mot min vilja. Hjärtat slår, lungorna hävs, omvärlden tas in genom sinnena – men inuti mig är mottagaren avstängd. Lågan som brunnit har slocknat, glöden som skimrat har falnat. Kvar finns bara mörker och minnen och ingenting hänger samman, bilderna flyter ihop till en grällt kolorerad gyttja och händelserna tjattrar i mun på varandra, bildar en hånfull kakofoni.

Jag måste bringa ordning.

Jag måste finna fäste.

Vad finns här att hålla sig i?

Pennans spets mot arket, bläckets framfart över raderna. Orden som ett band mellan handen och pappret, en lina som håller skeppet på rätt köl i dyningarna.

I

UPPFOSTRAN

REDAN I BARNDOMEN var jag besatt av att undersöka hur tingen satt samman. Efter middagen lutade jag mig över tallriken och plockade i resterna av den kokta hönan, knäckte de bräckliga benen på mitten, synade brottet för att få veta hur ett ben ser ut inuti. Stack jag mig på ett törne klämde jag på fingret och lät blodet tränga fram, smetade ut den runda, röda droppen och såg färgen tunnas ut. Hittade jag en död geting drog jag av huvudet från kroppen och luktade på den gulaktiga vätskan, det var inte blod men något liknande måste det vara, eftersom det fanns i getingens kropp precis som blodet fanns i min.

Som barn kände jag varken min mor eller min far. Min mor dog när jag ännu var i kolten, och när min far tog sig en ny hustru skickade han bort mig till min farmoder. Jag minns hennes hus som ett fort av mörker och tystnad. Rummen var stora men fönstren var små, tjänstefolket tassade och hyssjade, och när jag sprang från ett utrymme till ett annat var allt jag hörde mina egna, ekande steg.

Min farmoder hade magert ansikte och tunna läppar, och trots att vi levde under samma tak såg jag henne ytterst sällan. Hon tyckte inte om barn och lät tjänstefolket uppfostra mig. Inte heller de tyckte om barn, och således bestod mitt samröre med andra människor främst i att hinna undan och finna gömställen. Rutinen upprepades i olika variationer. Jag öppnade de runda soffkuddarna i salongen och blev påkommen

av betjänten, han förföljde mig genom korridorerna tills jag lyckades stänga in mig i källaren. I köket undersökte jag in-
anmätet i en nyslaktad kanin, kokerskan röt så att det ekade
i kopparkärnen när hon upptäckte förlusten men längst in i
skafferiet fann hon mig inte. När jag sprättat upp stalldräng-
ens madrass för att se vad som fanns inuti jagade han mig
över gården in i ladan, och jag andades inte ut förrän jag låg
gömd under säckarna på höskullen. Rabatterna i trädgården
erbjöd oändliga undersökningsobjekt. Jag drog loss blommor
och blad och när trädgårdsmästaren kom rusande smet jag
in i häcklabyrinten, sprang hela vägen genom den vindlande
grönskan tills jag kom ut på andra sidan och kunde klättra
upp i ekens täta bladverk.

Ibland hann jag inte undan. Då fick jag rejält med stryk och
blev inlåst på mitt rum, och i min fångenskap undersökte jag
noggrant resultatet av de slag jag fått. Jag speglade mig länge,
noterade hur kinden rodnade där hurringen landat, såg de
små groparna i huden framträda när svullnaden växte. Mina
blåmärken var sällan blå utan hade andra färger: där slagen
fallit blev huden först röd, därefter lila, därefter grå, därefter
grön. Jag förde bok över förändringen, målade de olika
nyanserna med mina vattenfärger och antecknade hur många
dagar det tog för en färg att förändras till en annan. När jag
blivit luggad synade jag de avslitna hårstråna noga, såg de vita
små kulorna vid rötterna och de sköra fransarna i topparna.
Att rycka loss ett strå var obehagligt, att rycka loss flera på en
gång var smärtsamt – men när jag rörde vid topparna var det
bara fingret som kände något. Fingret kunde känna håret, men
håret kunde inte känna fingret. Jag tyckte att det var märkligt:
att håret var en del av mig, och ändå var det inte det.

Om kvällarna låg jag under sänghimlen och gick igenom vad jag lärt mig. Kuddarna i salongen var fyllda med stoppning men stalldrängens madrass var fylld med boss, båda fyllningarna verkade mjuka men det var bara stoppningen som var det. Kaninens tarmar var först ljumma och sedan svala, de gick att blåsa upp i ena änden men när jag blåste hårdare sprack de, och blodet spred sig som ett ljusrött nät i det blekrosa. Ringblommor smakade friskt och beskt, violer var söta. Hyacintens blad var torra inuti men oleandern hade blad fyllda med ett blekt sekret, och när sekretet droppade på huden uppstod stora röda blemmor som såg ut som rosor.

Jag sorterade kunskapen bakom mina slutna ögonlock. Gjorde upp avdelningar och listor inuti huvudet, letade efter mönster som gick att skönja och följa. Under en ljuvlig stund, när tröttheten hade kommit men innan jag hunnit somna, kunde jag till och med ta isär mina egna tankar. Mitt sinne blev en borg byggd av träklossar och jag kunde plocka tanke efter tanke ur bygget, betrakta dem ur olika vinklar, se att de var en del av helheten men också en egen enhet. Jag flyttade klossarna som jag ville, ställde upp dem i nya mönster, såg hur de passade bättre eller sämre på olika platser i konstruktionen. Den stunden sträckte jag ut så långt det var möjligt. När tröttheten ville övermanna mig kämpade jag emot, men till sist lydde inte tankarna längre. Hjärnan beslöjades, dröm och verklighet flöt samman, och tankarna blev oformliga och egensinniga. De lyfte ur mig som stora, tropiska fåglar, flaxade planlöst omkring i rummet medan jag flöt in i sömnen.

NÄR JAG VAR nio år blev min farmoder mycket sjuk. Tjänstefolket viskade, bar in stora porslinsfat med vatten i hennes sovgemak och kom ut med fuktiga klädesplagg som luktade surt.

En eftermiddag kikade jag in genom den öppna dörren och såg en främmande man stå böjd över sjuksängen. Min farmoder låg på rygg, alldeles stilla och rak. Mannen hade öppnat hennes nattrock och tryckte örat mot den magra bröstkorgen. Hans blick var fjärrskådande, djupt försjunken i koncentration. Jag såg mig om i korridoren. Ingen syntes till. När jag tassade in i rummet förväntade jag mig att bli iväggkörd, men mannen såg på mig som om jag hade all rätt att befinna mig där. Jag samlade mod och sade:

– Jag vill inte störa, monsieur, men jag undrar ... är hon död?

– Nej. Men hon är mycket dålig.

– Tror monsieur att hon kommer att dö?

– Det ligger i Guds händer. Men jag ska göra vad jag kan.

– Vad kan monsieur göra, då? Om det ligger i Guds händer?

Han såg häpet på mig. Sedan skrattade han till.

– Det var en klok fråga, min gosse. Kom hit, så ska jag visa!

Han satte återigen sitt stora, ludna öra mot hennes bröst, lyssnade med slutna ögon. Efter en stund rätade han på sig.

– Din tur.

Jag satte örat till bröstkorgen precis som han hade gjort, och

lyssnade. Dunkandet var snabbt och hårt, som en klubba mot ett spänt trumskinn. Jag räknade tyst, hann till douze innan han avbröt mig.

– Vet du vad det är som låter?

– Det är hjärtat, monsieur. Det vet jag, för jag har ofta känt på mitt eget. Ibland går det långsamt och ibland går det snabbt, men det har aldrig gått så snabbt som det här.

– Exakt så. Om hjärtat slår för fort kan det bli farligt, då är febern för hög och kroppen måste kylas ner. Om kroppen svalnar lugnar hjärtat sig. Lyssna nu där i stället.

Han pekade närmare bröstets mitt, och jag placerade örat där. Ljudet var långsammare, inte dunkande utan böljande, och plötsligt rasslade det till så otäckt att jag ryckte bakåt.

– Vad är det där inne? Det låter som regn.

– Det är lungorna. Det är där sjukdomen sitter, och det du hörde är inte regn utan slem. Finns det slem i lungorna rosslar det, eftersom luften inte får plats.

Min farmoders ögon var slutna, och hon visade inga tecken på att hon kunde höra oss.

– Vad kan man göra åt det, då?

– Man måste be mycket, och hoppas att Gud hör bönerna. Medan man ber kan man hjälpa kroppen att lösa upp slemmet, det gör man med värme.

Jag bet mig i läppen.

– Men för att hjärtat ska lugna sig behövs kyla. Så sade ni nyss. Hur ska man kunna göra två motsatta saker samtidigt?

Mannen log.

– Säg mig, vet du vad som kommer från hjärtat?

Jag nickade självsäkert.

– Från hjärtat kommer hjärteblodet. Det hörs ju på namnet.

– Just det. När hjärtat slår pumpas hjärteblodet ut i kroppen, och om blodet är för hett blir även kroppen för het. För att

svalka blodet kan vi kyla olika kroppsdelar, huvudet till exempel, eller armarna. När blodet kommer dit blir det kallt och febern sjunker. Det är min ordination för den här patienten: iskalla omslag kring panna och överarmar, och en påse varm havre på bröstet. På så vis hålls blodet svalt, medan lungorna hålls varma.

Jag såg beundrande på honom.

– Ni är mycket lärd, monsieur. Den lärdaste jag någonsin har träffat.

Han tog sin väska, rufsade om mitt hår och gick mot dörren.

– Och du är en klipsk gosse. Du blir nog också lärd en dag.

Jag såg efter honom, såg på den breda ryggtavlan och den svällande väskan, och när han var på väg ut sade jag:

– Men varför sker det? Varför kan vi inte hindra slemmet från att bildas, eller själva bestämma i vilken takt hjärtat ska slå?

Han vände sig om i dörröppningen.

– Kroppen är Guds underverk, i grund och botten lyder den endast Hans lagar. Så är det, och så ska det vara.

När han hade gått stod jag länge kvar vid min farmoders sida, såg på bröstkorgen under den tunna särken. Inte förrän jag hörde hushållerskans tunga steg i korridoren smet jag ut.

Den kvällen tänkte jag på min egen kropp. Att mina lungor andades och att mitt hjärta slog, och att allt detta skedde utan att jag bad om det. Mina lemmar och mitt ansikte kunde jag bestämma över, händerna grep när jag ville gripa och munnen öppnades när jag ville gapa, men inuti kroppen skedde saker oavsett om jag ville det eller inte. Jag lät händerna vandra över bälten och ritade en karta för min inre blick, märkte ut varje

revben och varje knota, föreställde mig arbetet som pågick där inne. När jag klämde på mina kroppsdelar kände jag hårda partier och mjuka partier, ibland var det skönt och ibland gjorde det ont. Vad fanns inuti mig och hur såg det ut? Var jag mekanisk som ett urverk eller var mitt innanmäte flytande, med organen som klumpar i en sås eller en soppa? Efter en lång stunds tänkande klev jag ur sängen och försökte teckna det jag föreställde mig, ritade kroppens konstruktion så som jag trodde att den såg ut. Den natten var jag vaken ända till gryningen, och somnade först när hanen gol i soluppgången.

TROTS LÄKARENS ansträngningar dog min farmoder. Hon låg i himmelssängen och såg ut som om hon sov, och jag tyckte att det var mycket underligt. Det syntes inte utanpå att livet lämnat hennes kropp, och ändå fanns det inget liv där längre. Jag var förbryllad över att hennes död var möjlig, men hennes död i sig berörde mig inte. Tjänstefolket sörjde, jungfrun satt på en stol och grät, men jag kände ingenting. Kanske, tänkte jag, finns där ingen plats i kroppen för det ena om där inte först funnits utrymme för det andra. Eftersom jag aldrig känt någon glädje inför min farmoder när hon levde, känner jag inte heller någon sorg nu när hon är död.

En kväll kom min far till huset. Jag hade redan gått till sängs men jag var alltför rastlös för att kunna njuta av tänkandet. Det var en vibration i luften, en oklar anspänning, jag visste på något vis att besöket handlade om mig. Jag klev ur sängen i bara nattskjortan, smög genom korridoren till den öppna salongsdörren, och kikade in genom springan.

Hushållets betjänt satt rakryggad i en av fåtöljerna vid eldstaden. I den andra fåtöljen satt min far. Mina minnen av honom var bara vaga skuggor, men jag såg att håret hade grånat och att skägget vuxit. Han knäppte sina ådriga händer i knäet.

– Enligt reglerna är han för liten, men rektorn har gått med på att göra ett undantag. Han kan börja redan om en månad.

Betjäntens ansikte hade ett tvivlande uttryck.

– Ursäkta min rättframhet, monsieur, men vad gör vi om han trilskas lika illa där? Om han ... tar sig friheter? Eller rymmer?

Min far log bakom det tjocka skägget.

– Han kommer ingenvart utan pengar, och pengarna bestämmer jag över. Antingen sköter han skolan, eller så svälter han ihjäl. Det är en enkel matematik.

Betjänten bugade sig sittande.

– Vi ska ordna med allt efter bästa förmåga, monsieur, och vi får hoppas att skolan rår på honom. Kan inte skolgång uppfostra den pojken, kan ingenting göra det.

Min far satte samman fingertopparna, vägde dem mot varandra.

– Nog kommer han att uppfostras. Om inte av lärarna, så av sina jämnåriga.

De reste sig, deras skuggor sträckte sig långt ut över golvet, och jag tassade fort tillbaka till mitt rum.

Den natten flaxade tankarna vildare än vanligt. Min fars bestämda röst skavde bakom ögonlocken, orden ringlade som vita ljusormar ut i ögonvråerna. Jag försökte sortera dem, försökte systematisera det jag hört för att bringa reda i tankarna.

Jag hade fått höra att jag var liten, men det höll jag inte med om att jag var. Jag var inte stor till växten, min kropp var tanig och jag blev fort trött av språngmarscher eller promenader, men liten var jag absolut inte. Tvärtom, jag kände det som att jag var så stor att kroppen knappt räckte till för att hårbärgera mig. Mitt yttre var kanske oansenligt, men mitt inre var utan slut.

Jag hade därefter fått höra att jag skulle börja skolan och

att jag skulle uppfostras, *om inte av lärarna, så av mina jämnåriga*. Jag träffade sällan några jämnåriga och om jag gjorde det talade jag inte till dem, för jag visste inte vad jag skulle säga. Om de talade till mig svarade jag dem som jag brukade svara de vuxna, och där tog samtalen alltid slut.

Slutligen hade jag fått veta att min far bestämde över pengarna, att jag skulle svälta ihjäl om jag inte gick i skolan och att den utsagan var en enkel matematik. Enkel var den, men matematik var den inte, det visste jag. Matematik var något jag tyckte mycket om, svält var något jag aldrig känt på men helst ville slippa, och för att slippa svälta skulle jag alltså gå i skolan.

När jag sorterat all denna information bakom mina slutna ögonlock framträdde en plankan för min inre blick. Å ena sidan var det plankan som halats ut över skeppets reling, och på den hade jag nu puttats ut. Å andra sidan var plankan min räddning, en spång över ett bråddjup. Ett blidväder som smälte hårt packad snö, en väg ut till något nytt.